

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІ ПРОЄКТІВ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА ДЛЯ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

Каліка Степан Михайлович

студент II курсу магістратури,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Державно-приватне партнерство (ДПП) є унікальною формою взаємовідносин, що постає як довготривале контрактне співробітництво між публічною владою і приватним сектором для здійснення фінансування та надання приватним партнером публічних послуг на основі використання основних засобів, а також розподілу між партнерами сукупних ризиків [1; 2, с. 149]. Державно-приватне партнерство відрізняється від інших форм фінансування і має багато переваг як для держави, територіальних громад, так і для приватного бізнесу щодо фінансування довгострокових проєктів розвитку виробничої та соціальної інфраструктури, характеризується масштабністю, більш високою ефективністю використання ресурсів, дозволяє ефективно застосовувати переваги приватної форми власності для підвищення якості суспільно значущих послуг.

За даними Міністерства економіки України, у 2023 році в нашій країні на умовах ДПП було укладено 193 договори. Однак, лише 18 з них реалізуються (9 – концесійних договорів, 5 – договорів про спільну діяльність, 4 – інші договори). Натомість, 162 договори не реалізувалися (116 – не виконувалися, 46 – розірвані/закінчився термін дії) і 13 призупинені у зв'язку зі збройною агресією російської федерації [3]. Частка угод, які реалізуються, не перевищує 10%.

Війна в Україні завдала значної шкоди інфраструктурі країни, що зумовлює прискорення Плану відновлення України, який включає різні проєкти у сферах енергетики, транспорту, освіти, охорони здоров'я та культури [4]. Однак коштів держави та фінансової підтримки від урядів і міжнародних організацій не буде достатньо для повного відновлення. ДПП може суттєво вплинути на фінансування проєктів повоєнної відбудови в Україні, надаючи додаткове фінансування, розподіляючи ризики та вигоди від проєктів, а також залучаючи досвід та інновації приватного сектору. Наприклад, ДПП розширює можливості для розвитку транспортної та енергетичної інфраструктури для прискорення реалізації програм енергоефективності, а також забезпечення доступу до стійкої енергії населенню та бізнесу в умовах лібералізації енергетичного ринку України [5, с. 391]. ДПП також може підвищити

ефективність і результативність інфраструктурних проєктів на основі забезпечення контролю якості, підвищення фінансової стійкості проєктів та використання широкого переліку інструментів для пом'якшення впливу ризиків країни, у т.ч. політичних ризиків [6, с. 13; 7, с. 262]. Актуальним для України є реалізація проєктів, спрямованих на відновлення біорізноманіття та екологічного відновлення з використанням інноваційних фінансових інструментів [8, с. 708; 9, с. 62–63].

ДПП може бути ключовим інструментом для фінансування проєктів повоєнної відбудови України, а використання світового дозволяє узагальнити інформацію щодо розробки ефективних моделей ДПП. Однак, щоб залучити приватний сектор, в країні необхідно гармонізувати правову та нормативну базу відповідно до вимог ЄС, покращити прозорість і підзвітність, а також створити механізм комплексного страхування воєнно-політичних ризиків. Враховуючи, що понад 40% нерезидентів активно використовують комунікації в країнах здійснення інвестицій, доцільно застосовувати ефективні комунікаційні методи для посилення взаємодії з урядовими та неурядовими організаціями, місцевими громадами в процесі реалізації проєктів ДПП, спрямованими на забезпечення прозорості цих зв'язків як на передінвестиційному етапі, так і в процесі реалізації проєкту [6, с. 14].

Узагальнюючи світовий досвід реалізації проєктів ДПП, можна виділити кілька ключових факторів успіху, які можна застосувати в умовах повоєнного відновлення України, а саме:

- вдосконалення нормативно-правової бази для вдосконалення захисту інтересів інвесторів;
- визначення прозорих та конкурентних процедур вибору приватних партнерів, які базуються на міжнародно визнаних критеріях оцінки пропозицій та забезпечують рівні умови для всіх учасників;
- розробка реалістичних моделей проєктів ДПП, які враховують всі можливості та обмеження партнерства, передбачають оптимальний розподіл ризиків та винагород між сторонами, а також враховує соціальні-економічні аспекти та можливості для інновацій;
- запровадження методів та інструментів убезпечення від воєнно-політичних ризиків як для іноземних, так і для вітчизняних підприємств – учасників державно-приватного партнерства;
- створення ефективних механізмів моніторингу та контролю за реалізацією проєктів, а також забезпечення їх фінансової та екологічної сталості;
- запровадження ефективних інструментів комунікації та культури співпраці між учасниками ДПП.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про державно-приватне партнерство» від 2010 р. № 40, р. 2, ст. 5. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua>

2. Науменкова С.В. Проектне фінансування. Київ : Знання України, 2022. 217 с.
3. Стан здійснення ДПП в Україні. *Міністерство економіки України*. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=9fc90c5e-2f7b-44b2-8bf1-1fb7ee1be26&title=StanZdiisnenniaDppVUkraini&isSpecial=true>
4. План повоєнного відновлення України. URL: <https://recovery.gov.ua>
5. Naumenkova S., Mishchenko V., Mishchenko S. Key energy indicators for sustainable development goals in Ukraine. *Problems and Perspectives in Management*. 2022. № 20(1). P. 379–395. DOI: [http://dx.doi.org/10.21511/ppm.20\(1\).2022.31](http://dx.doi.org/10.21511/ppm.20(1).2022.31)
6. Науменкова С., Міщенко С., Тіщенко Є. Фінансові інструменти забезпечення від політичних ризиків у проектному фінансуванні. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка*. 2016. № 10. С. 6–17. DOI: <https://doi.org/10.17721/1728-2667.2016/187-10/1>.
7. Mishchenko V., Naumenkova S., Ivanov V., Tishchenko I. Special aspects of using hybrid financial tools for project risk management in Ukraine. *Investment Management and Financial Innovations*. 2018. № 15(2). P. 257–266 DOI: [http://dx.doi.org/10.21511/imfi.15\(2\).2018.23](http://dx.doi.org/10.21511/imfi.15(2).2018.23)
8. Naumenkova S., Mishchenko V., Chugunov I., Mishchenko S. Debt-for-nature or climate swaps in public finance management. *Problems and Perspectives in Management*. 2023. No. 21(3). P. 698–713. DOI: [http://dx.doi.org/10.21511/ppm.21\(3\).2023.54](http://dx.doi.org/10.21511/ppm.21(3).2023.54)
9. Міщенко С.В., Науменкова С.В., Міщенко В.І. Управління ризиками зеленого фінансування в Україні. *Вісник Одеського національного університету імені І. І. Мечникова. Серія «Економіка»*. 2023. Т. 28. Вип. 3 (97). С. 61–69. DOI: <https://doi.org/10.32782/2304-0920/3-97-11>